

Asbest in land- en tuinbouwbedrijven

Tips voor het
veilig omgaan met
asbesthoudend
materiaal

Inhoud

Asbest in uw bedrijf	5
Het gevaar van asbest	5
Asbesttoepassingen in land- en tuinbouwbedrijven	7
Asbest opsporen	10
Hoe omgaan met asbesthoudend materiaal ?	10
De asbestinventaris	11
Asbesthoudend materiaal verwijderen	11
Beslissingsboom golfplaten: asbesthoudend of niet?	12
Beslissingsboom leien: asbesthoudend of niet ?	14
Veiligheidstips	15
Afvoer van asbesthoudend afval	16

1. Asbest in uw bedrijf

Asbesthoudende materialen zoals golfplaten, dak- en gevelleien en isolatiematerialen voor verwarmingsleidingen, werden jarenlang gebruikt omwille van hun veelzijdige eigenschappen. Dat was ondermeer het geval in land- en tuinbouwbedrijven. Helaas ontdekte men in de loop der jaren dat bij het bewerken van die materialen microscopisch kleine asbestvezels kunnen loskomen. Als deze ingeademd worden, zijn zij gevaarlijk voor de gezondheid. Zo komt het dat sinds oktober 1998 hun verkoop en hergebruik bij wet verboden zijn. In nieuwbouw treft men ze dus niet meer aan. Veel van die materialen zijn evenwel nog aanwezig in bestaande gebouwen. Daken en gevels van stallen bijvoorbeeld, werden veelal afgedekt of bekleed met asbestcement. Bovendien werd bouwafval regelmatig gebruikt voor weg- of erfverhardingen. Mogelijk zit daar ook asbesthoudend afval bij. De kans dat u, uw familie en uw medewerkers met asbesthoudende materialen in contact komen is bijgevolg reëel. Wij nodigen u uit om de balans op te maken van uw bedrijf. Zo kunt u, indien nodig, met kennis van zaken de nodige maatregelen treffen.

2. Het gevaar van asbest

Asbest is een natuurlijke grondstof die op veel plaatsen in het buitenland ontgonnen wordt. Het is een vezelachtig mineraal dat zich kan splitsen in microscopisch kleine vezeltjes wanneer het bewerkt wordt. Die kunnen bij inademing diep in de longen dringen en ziekten veroorzaken zoals asbestose, buik- en longvlieskanker en longkanker. Het risico wordt groter naarmate men langer en in grotere mate blootgesteld wordt aan deze schadelijke vezels. De ziektesymptomen kunnen tot 15 à 40 jaar na de blootstelling opduiken.

Sommige producten zijn gevaarlijker dan andere. Bij hechtgebonden asbest, zoals in asbestcement, zijn de asbestvezels stevig verankerd in het dragermateriaal. Zij vormen weinig risico voor de gezondheid, zolang het materiaal in goede staat verkeert. Wanneer het afgebroken of vervangen moet worden, moet dit met de nodige voorzorgen gebeuren.

Bij ongebonden asbesttoepassingen, zoals sommige plaasterisolatie rond leidingen, zijn de asbestvezels weinig verankerd in het dragermateriaal. Zij kunnen bijgevolg snel vrijkomen wanneer het materiaal bewerkt wordt. U doet er dus goed aan dergelijke materialen zorgvuldig in te kapselen om beschadiging te voorkomen of zo nodig te laten verwijderen door een erkend bedrijf.

Het is verboden om asbesthoudend materiaal dat verwijderd werd opnieuw te gebruiken voor enig andere toepassing.

Asbesttoepassingen in land- en tuinbouwbedrijven

Hechtgebonden asbest komt voor in:

- ★ *Golfplaten:* gebruikt voor daken van huizen, schuren, tuinhuisjes, stallen, bijgebouwen...
- ★ *Leien:* gebruikt voor daken en gevels.
- ★ *Afvoerbuizen en -goten:* ronde, meestal grijze buizen en goten gebruikt voor sanitair, riolering en daken, soms ook als paaltjes voor omheiningen.
- ★ *Schouwpijpen en luchtkanalen:* ronde buizen of vierkante kokers soms gebruikt als rookafvoer, verluchting of voor de binnenbekleding van rookkanalen.
- ★ *Vlakke asbestcementplaten:* gebruikt voor de bekleding van buitengevels.

- ★ *Tussenschotten*: de zogenaamde “varkensplaten” vaak gebruikt in stallen.
- ★ Voor toepassingen in en om het huis, zoals vensterdorpels, muurbescherming, vloertegels van asbesthoudend vinyl, bloembakken, glasalplaten en imitatiemarmers verwijzen wij

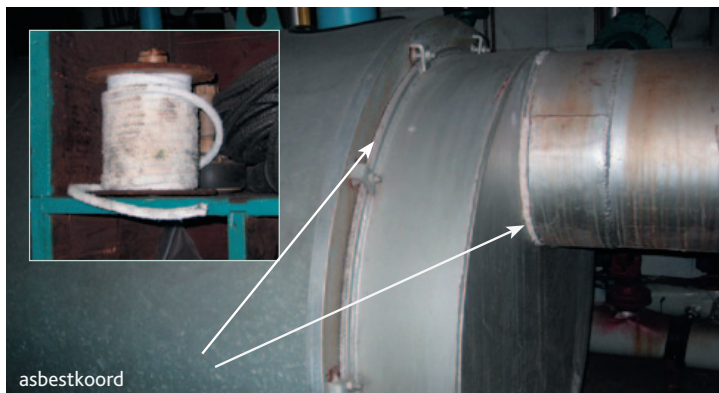

naar de brochure “Asbest in en om het huis” die u kunt downloaden van de website [www.lne.be/themas/milieu-en gezondheid/documentatie](http://www.lne.be/themas/milieu-en_gezondheid/documentatie) of telefonisch aanvragen op het nummer 1700.

Ongebonden asbest komt voor in:

- ★ *Isolatie rond verwarmingsbuizen*: brokkelig plaaster dat meestal omwikkeld is met wit jute en tot de jaren tachtig gebruikt werd als isolatie van verwarmingsbuizen.
- ★ *Afdichtingskoord*: wit of grijs koord dat gemakkelijk uiteenvalt en tot de tachtiger jaren gebruikt werd als afdichting van kachels en verwarmingsketels.
- ★ Let ook op voor *asbesthoudend puin*. Dat werd vaak gebruikt om erven of landwegen te verharderen. Deze praktijk is verboden. Vastgestelde bodemverontreiniging kan voor u verreikende financiële gevolgen hebben. Wanneer u asbesthoudende materialen verwijdert, mag u deze niet voor andere toepassingen gebruiken, ook niet als wegverharding. Immers, wanneer voertuigen hierover rijden verpulveren zij het materiaal. Zo komen er asbestvezels vrij die ingeademd kunnen worden. Het verwijderen van dergelijk puin

moet met de nodige voorzorgen gebeuren. Bevochtig het materiaal goed, zodat er tijdens het afgraven geen vezels in de lucht terechtkomen. Transporteer het afval daarna naar een vergunde stortplaats (zie blz.11).

Asbest opsporen

Het is niet altijd gemakkelijk om na te gaan welke bouwmaterialen al dan niet asbest bevatten. De volgende tips helpen u alvast op weg:

- ★ *Bouwmaterialen die het logo NT dragen zijn asbestvrij. NT staat voor "New Technology".*
- ★ *Aan de hand van het beslissingsschema op de volgende pagina's kunt u nagaan of golfplaten en leien al dan niet asbest bevatten.*
- ★ *In sommige gevallen geeft de vuurtest uitsluitel. Ga met de vlam van een aansteker langs een breukvlak van het materiaal. Als u ziet dat de vezels blijven gloeien dan gaat het wellicht om asbestvezels.*
- ★ *Andere vezels smelten weg of verliezen hun structuur. Indien u daarna nog twijfelt, kunt u contact opnemen met een erkend laboratorium en het materiaal laten testen. De lijst van erkende laboratoria vindt u op: http://www.werk.belgie.be/asbest_in_materialen.aspx*
U kunt hem ook telefonisch bestellen op nummer 02/233 45 93.

Hoe omgaan met asbesthoudend materiaal ?

Ongebonden asbestmaterialen moeten hermetisch afgeschermd of deskundig verwijderd worden.

Hechtgebonden asbesthoudend materiaal in goede staat mag u laten zitten. Voor het reinigen of bewerken van dergelijk materiaal moet u wel de nodige voorzorgen in acht nemen. Zo is het verboden om snel draaiend gereedschap te gebruiken om asbesthoudende materialen te bewerken. Bij het zagen, schuren, boren, slijpen, breken, enz. van dergelijke materialen komen namelijk veel gevaarlijke vezels terecht in de lucht. Daarmee brengt u uzelf en anderen in gevaar. Om diezelfde reden is het ook verboden om een hogedrukreiniger te gebruiken om asbesthoudend materiaal te reinigen. De asbestvezels komen niet alleen terecht in de lucht maar via het afvalwater ook in de regenput of riolering.

De asbestinventaris

Werkgevers dienen een asbestinventaris op te maken, met andere woorden een overzicht van alle toepassingen die asbest kunnen bevatten, de staat waarin deze zich bevinden en de plaats waar ze voorkomen. Dit overzicht moet beschikbaar zijn op het bedrijf.

Indien asbesthoudende materialen aanwezig zijn op het bedrijf, is er tevens een beheersprogramma nodig. Dit moet ervoor zorgen dat uw werknemers zo min mogelijk blootgesteld worden aan asbestvezels. Het beheersprogramma omvat een regelmatige visuele inspectie van het asbesthoudend materiaal en beschrijft de maatregelen die getroffen dienen te worden indien het materiaal in slechte staat is of beschadigd kan worden. Voor meer info kan u surfen naar

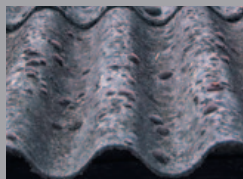
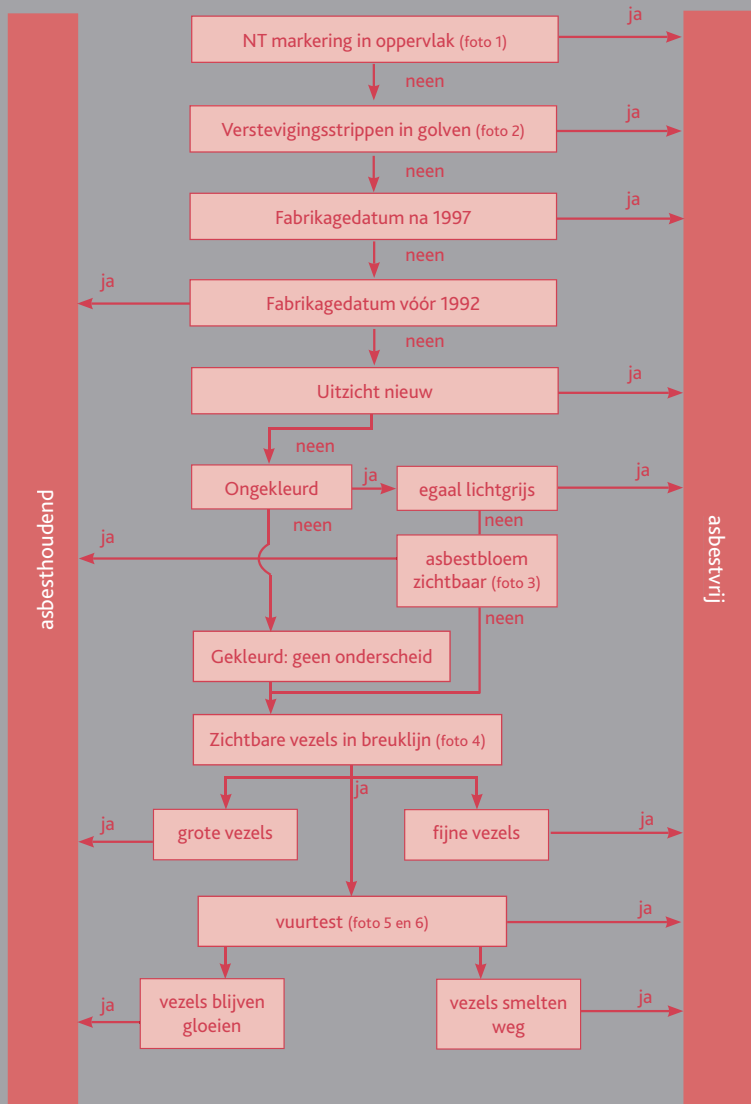
<http://www.werk.belgie.be/publicationDefault.aspx?id=5096>

Asbesthoudend materiaal verwijderen

Hechtgebonden asbesthoudend materiaal in goede staat kunt u laten verwijderen door een erkend dakdekker of aannemer. Kleine werkzaamheden kunt u zelf uitvoeren, mits naleving van de veiligheidstips (zie blz. 15).

Ongebonden asbest, sterk verweerd asbestcement en moeilijk te verwijderen toepassingen kunt u niet zelf op een veilige manier verwijderen. Daarvoor moet u beroep doen op een erkende asbestverwijderaar. Op de website van de Federale Overheidsdienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, http://www.werk.belgie.be/lijst_asbestverwijderaars.aspx, vindt u de lijst van erkende verwijderaars. U kunt de lijst ook telefonisch aanvragen op nummer 02/233 45 93.

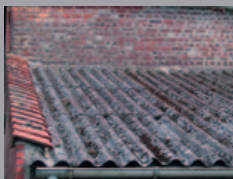
Beslissingsboom golfplaten: asbesthoudend of niet ?

golfplatendak

oude golfplaten

golfplatendak

foto 1

foto 2

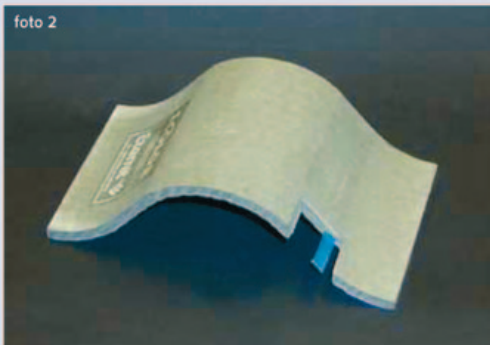

foto 3

foto 4

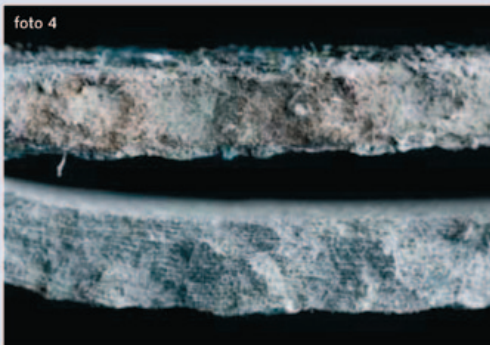

foto 5

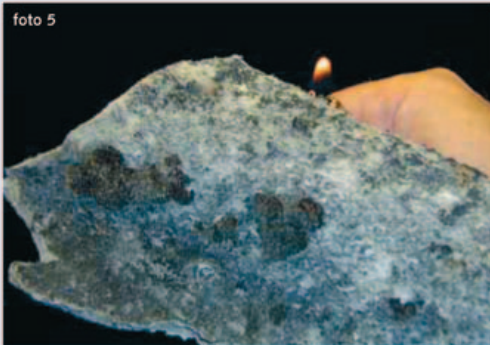
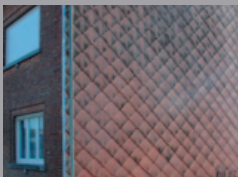
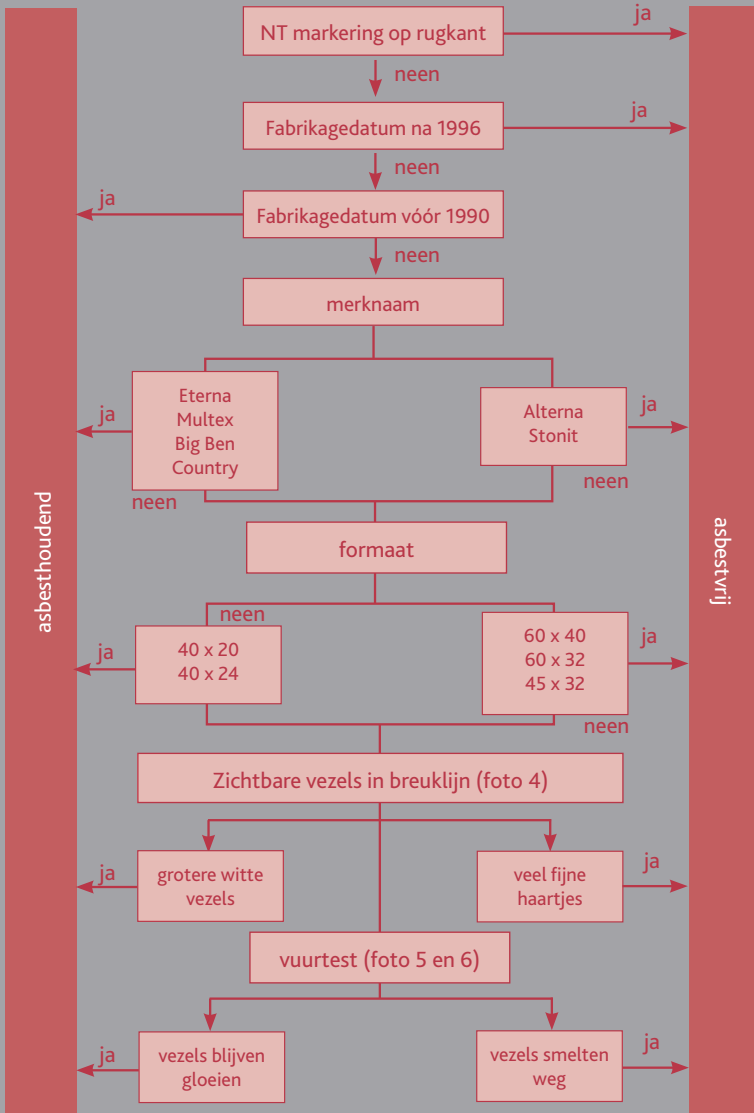

foto 6 (5x vergroot)

Ga met een vlam langs een breukvlak van het materiaal. Als u ziet dat de vezels blijven gloeien dan gaat het wellicht om asbestvezels. Andere vezels smelten weg of verliezen hun structuur.

Beslissingsboom leien: asbesthoudend of niet ?

rode gevelleien

zwarte gevelleien

zwarte dakleien

Veiligheidstips

Onderstaande tips gelden alléén voor kleine werkzaamheden aan hechtgebonden asbest in goede staat. Ongebonden asbest, beschadigd of moeilijk verwijderbaar hechtgebonden asbest kan enkel veilig verwijderd worden door een erkende asbestverwijderaar.

1. *Maak het materiaal goed nat, zodat eventueel vrijkomende asbestvezels niet kunnen wegwaaien.*
2. *Zorg voor een goede verluchting van de ruimte waarin u werkt en reinig achteraf alles met water.*
3. *Verwijder het materiaal zo voorzichtig mogelijk, zonder het te beschadigen. Vermijd elke handeling die beschadiging of materiaalbreuk voor gevolg kan hebben (dus ook het laten vallen of naar beneden gooien van bv. golfplaten).*
4. *Gebruik - indien nodig - enkel handwerktuigen of traag draaiend gereedschap. Mechanische werktuigen met hoge draaisnelheid zoals zaagschijven, slijpschijven, boormachines en hoekslijpers doen veel microscopische vezels vrijkomen en zijn verboden.*
5. *Plaats het verwijderde materiaal in een container en dek het af, in afwachting van het transport naar een vergunde stortplaats.*
6. *Vermeng asbestafval nooit met ander bouw- en sloopafval.*
7. *Reinig asbestcement nooit onder hoge druk.*

Afvoer van asbesthoudend afval

Ongebonden asbestafval moet altijd verwijderd en afgevoerd worden door erkende vaklui. Om veiligheidsredenen mag u dit niet zelf doen. Voor de lijst van erkende verwijderaars kunt u surfen naar:

http://www.werk.belgie.be/lijt_asbestverwijderaars.aspx

Hechtgebonden asbestafval van tuin- en landbouwbedrijven wordt beschouwd als bedrijfsafval. Het wordt meestal afgevoerd door de erkende sloper of dakdekker. Kleine hoeveelheden worden eventueel aanvaard door het lokale containerpark. Contacteer de milieudienst van uw gemeente om na te gaan of dit het geval is. Zo niet, dan dient u het af te voeren naar een vergunde stortplaats voor asbesthoudend bouwmetaal. Op de website www.ovam.be klikt u op "afval" en vervolgens op "recycleren en sorteren" en vervolgens op "lijst overbrengers/verwerkers" voor de lijst van vergunde stortplaatsen.

Voor grote hoeveelheden neemt u best contact op met een erkend overbrenger. Deze laat u een identificatieformulier ondertekenen, met daarop de benaming van de afvalstof, de hoeveelheid, de datum van ophaling, uw naam en adres evenals de naam en het adres van de vervoerder en de bestemming. Vraag altijd een kopij van dit document - een bewijs van wettelijke afvoer - zodat u indien nodig kunt bewijzen dat u het asbestafval op een correcte manier liet afvoeren.

Voor meer inlichtingen, contacteer:

Bij vragen over uw dakbedekking: de fabrikant, de verkoper of de Confederatie Bouw Dak, Lombardstraat 34-42, 1000 Brussel, tel. 02-523 92 40, fax 02-523 67 39,
email dak@confederatiebouw.be, website www.cct-cbd.be.

Bij vragen over de isolatie rond uw verwarmingsleidingen en in uw verwarmingsketel: uw installateur.

Bij vragen over specifieke toepassingen: de fabrikant, de verkoper of de leverancier.

Bij vragen over asbesthoudend afval surft u best naar de website www.ovam.be. U kunt ook telefonisch contact opnemen met Ovam, op het nummer 015-28 42 84. Faxen kan ook: 015-20 32 75 of stuur een e-mail naar info@ovam.be.

Voor de gegevens van erkende laboratoria en erkende asbestverwijderaars, contacteer de Federale Overheidsdienst voor Werk, Arbeid en Sociaal Overleg, op het websiteadres

www.werk.belgie.be of via het telefoonnummer 02-233 45 93.

Bij alle andere vragen:

de (gratis) Vlaamse infolijn 1700, elke werkdag van 9 tot 19 uur.

Colofon

Vlaamse overheid

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid

Koning Albert II-laan 20 bus 8

1000 Brussel

tel 02 553 11 20

fax 02 553 11 45

info@lne.be

<http://www.lne.be>

Layout en vormgeving: dienst Communicatie

Druk: Digitale Drukkerij

contact: lucht.hinder.gezondheid@lne.vlaanderen.be

Uitgave: november 2009

Depotnummer: D/2009/3241/483

Verantwoordelijke uitgever: J.-P. Heirman, secretaris-generaal

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Koning Albert II - laan 20 bus 8 - 1000 Brussel
Telefoon: 02 553 80 11 - Fax: 02 553 80 05 - info@lne.be - www.lne.be